

Беларуская

КРЫНІЦА

Палітычная, Грамадзяная і Літэратурная Газэта.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, Людвісарская 1-19. (Wilno, Ludwiska 1-19)

Рэдакцыя адчынена ад 9 гадз. да 4 гадз. веч.

„Бел. КРЫНІЦА“ каштуе на год—6 зл., на паўгода —

3 зл., на 3 месяцы — 2 зл..

ГАЗЭТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Цана абвестак:

на 1-шай старонцы 60 гр., 2 і 3 — 50 гр., на 4-ай — 40 грш. — за радок дробнага друку ў адной шпальце

У дзень Праваслаўнага Божага Нараджэння

Усім Праваслаўным супрацоўнікам, чытачам і прыхільнікам нашай газэты жадаем
вясёлых сьвят. 27449

На парозе Новага Году.

Пачынаем Новы Год. У гэтым часе людзі звычайна робяць перагляд свайго мінулага жыцця. З далечыні, з зімнай развагай лепш змога чалавек убачыць усе пахібы, усе ад'ёмныя яго староны. Угледзіўшыся ў мінуўшчыну сваю, моў у люстра, і бачачы там нямала таго, што патрабуе наравы, аднаўленьня, узмацнення—чалавек лягчэй даходзе да пэўных пастаноў і намераў у сваёй бліжэйшай будучыне.

Вось-жа і мы, стоячы на парозе новага году, хоць збольшага кінем вокам у нашу мінуўшчыну, каб з яе мець навуку і паставы на будучыню.

Новы сёлетні год — гэта 14-ы год выдавецтва «Бел. Крыніцы». Пачынаем такім чынам 14-ы год нашага служэньня вялікім ідэалам: дабру, справядлівасьці, праўдзе, беларускаму народу. У мінуўшчыне праца гэта ня была для нас лёгкай. Першыя гады нашага існаваньня мы прадусім шукалі дарог, агульных падстаў, на якіх найлепш і найкарысьней служыць гэтым ідэалам. Першыя гады нашага існаваньня — гэта гады шуканьня, высьсьнення, апрацаваньня тэй ідэалёгіі, якая найбольш адпавядае і карысная нашаму народу і якая вядзе яго да сьветлай будучыны.

Працавалі мы ў гэтым кірунку тым-больш, калі бачылі навокал нашага народу цэлыя хмары рознага роду «партыяў» як з польскага заходу, так і з маскоўскага ўсходу, якія радзіла або неразумная дэмагогія, або звычайная махінацыя нашых ворагаў.

І так працуючы не на сягоньні дзень, але для сталага сапраўднага дабра народу, знайшлі мы тыя ідэалёгічныя падставы, на якіх гэта праца павінна йсьці далей.

У новым сёлетнім годзе астаецца нам далей паглыбляць і ўгрунтоўваць нашыя ідэалёгічныя шляхі, вядучыя народ да культуры, волі і лепшай долі.

Варожая рука на перашкодзе нашаму народу паставіла дэфэнзыўныя луцкевіцкі «Наперад», прышоўшы на зьмену Аляксюкам, Паўлюкевічам, Валэйшам. Але высідкі яго нам ня страшны. Яны толькі больш адкрыюць вочы нашага народу на тыя дарогі, па якіх ён ісьці павінен да свайго народнага і соцыяльнага вызваленьня.

Скліканьне Сабору праваслаўнай царквы пад Польшчай.

Пра цяжкое палажэньне Праваслаўнай Царквы пад Польшчай гаварылася і гаворыцца вельмі многа. Гавораць ня толькі праваслаўныя, але і каталікі.

Ненармальны стан царквы моцна мсьціцца на праваслаўі. Папыраецца сэктанства, а ў апошнія часы і г. зв. „унія“, хоць усе добра знаюць, што гэта „унія“ нішто іншае, як новы спосаб полёнізацыі няпольскага насельніцтва.

Аб праўным палажэньні царквы няма што й гаварыць. Да гэтай пары праваслаўная царква ў Польшчы ня мае конкордату—дагавору з дзяржавай.

Завяршэньнем усяго ёсьць зварот у суд з боку польскіх біскупаў аб „рэвіндыкацыі“ звыш 500 праваслаўных царкваў і царкоўнай маёмасьці на той толькі падставе, што сто гадоў таму былі яны уніяцкія (аб тым, што да 1596 г. былі яны праваслаўныя, ні слова не гаворыцца).

Такое палажэньне праваслаўнай царквы непакоіла праваслаўных, якія дамагаліся скліканьня Сабору. Ня лёгка было дастаць дазвол на скліканьне Сабору, але ўсё-ж такі дасталі і Сабор будзе скліканы на 12 лютага с. г. Сабор будзе трымаць праз якіх два тыдні. Складацца будзе з роўнага ліку духавенства і сьвецкіх асоб. 12 г. м. адбудзецца выбары ў прыходах: выбіраць маюць права мужчыны і жанчыны, пачынаючы ад 21 году, якія выконваюць абавязкі споведзі і Прычасьці, ня былі каранены за кражу, машэнства, прысвойваньне чужой маёмасьці, перахоўваньне крадзенага, куплю крадзенага, ня жывуць бязшлюбна, не пазбаўлены

нага вызваленьня. Адкрыць-жа яму вочы мы дапаможам.

Цяжкое палажэньне соцыяльнае і эканамічнае нашага народу змушае многіх беларусаў часта хватацца за бальшавізм, як быццам вядучы да шчасьця. Вось-жа, не гавораць аб іншых прычынах, апошнія падзеі ў Б.С.С.Р. павінны прыпомніць беларусам, што камунізм у сутнасьці сваёй вядзе народ не да жыцьця, а да сьмерці. І ў гэтым кірунку бязпустой дэмагогіі, але крытычна з любоўю да праўды будзем мы ў новым сёлетнім годзе так-жа разьясьняць кругозор нашага народу.

Народ сам сабе ў дружнай і справядлівай лучнасьці з суседзямі — вось галоўны кліч наш.

Дык шчыльнымі радамі працоўны народ і працоўная інтэлігенцыя ідзем пачынаць 14-ы год нашай працы дзеля соцыяльнага і нацыянальнага адраджэньня і вызваленьня беларускага народу!

сьв. Прычасьці і духоўнага стану. Выбіраюць яны з паміж сябе столькі асоб (толькі мужчыны звыш 25 гадоў), з колькіх асоб у даным прыходзе складаецца клер. Спосаб выбараў (тайны ці адкрыты) залежыць ад прыхаджан. Выбраныя міране, а такжа і клер 21 г. м. збіраюцца на благачыннае сабраньне, на якім сьвяшчэньнікі асобна выбіраюць 2-х, а міране асобна такжа 2-х, спосабам галасаваньня тайнага. Усе выбраныя 23 г. м. збіраюцца на павятовы зьезд, дзе выбіраюць тайным галасаваньнем па 3-х прадстаўнікоў—сьвяшчэньнікі асобна, а міране асобна. Выбраныя на зьездах павятовых або благачынных збіраюцца 4 лютага на зьезд епархіяльны, дзе тайным галасаваньнем выбіраюць ужо сяброў Сабору, таксама сьвяшчэньнікі асобна, а міране асобна. Варшаўска-Холмска-Ямская епархія выбірае 4-х сьвяшчэньнікаў і 4-х міран, Валынская — 12 сьвяшчэньнікаў і 12 міран, Горадзенская — 4-х сьвяшч. і 4-х міран, Віленская — 4-х сьвяшч. і 4-х міран, Палеская — 6-х сьвяшч. і 6-х міран. У праграме Сабору знаходзіцца пункт царкоўнай прасьветы і навучаньня рэлігіі. Між іншым на гэты пункт прадстаўнікі беларусы і украінцы павінны звярнуць найбольш увагі, бо гэта галіна жыцця ў нас найбольш запущана.

Праваслаўны беларус.

З газэт.

Водгукі 400-лецьця Літоўскага Статуту.

Полёнофільскі „Наперад“ з 24 сьнежня мін. г. далей „працуе“ безаглядкі разьмяняючыся з праўдай і пішучы розныя нябыліцы. Адразу чуваць „выпрабаваная“ Луцкевіцкая школа!

Але справа вось у чым. Як мы ўжо пісалі, на беларускай полёнофільска-санатарскай акадэміі 30.XI мін. г. з прычыны 400-лецьця Літоўскага Статуту былі зроблены дужа аднабокныя, нязгодныя з навукай, вывады: што Літоўскі Статут — твор беларускі.

Гэта не бязслухнасьці абурэла віленскіх літоўцаў. Корэспандэнт літ. газэты „Vilniaus Rytis“ з дня 7.XII мін. г. у гэтай справе забраў такжа голас, але, на жаль, такжа падаў цвёрджаньні цалком нязгодныя з навукай, як прыкладам тое, што Статут быў пісаны не ў тагочаснай урадавай беларускай мове, а па царкоўна-славянску.

У імя праўды, у імя навукі, мы ў № 37 мін. г. „Бел. Крыніцы“ звярнулі ўвагу нашага грамадзянства на тое, што народы, якія стварылі дзяржаву Вял. Кн. Літоўскага, прадусім Літоўцы і Беларусы, а нават і Украінцы разам стварылі такжа сваё супольнае правадаўства, што хоць Літоўскі Статут пісаны пабеларуску, але мае ён у сабе нямала такжа і літоўскага элементу, як напр. права звычайнае.

Такія-ж самыя ў гэтай справе погляды выказаў ведамы з сваёй паважнасці і безстароннасці і прыхільнасці да Беларусаў „Przegląd Wileński“ п. Л. Абрамовіча, у № 22 з дня 12.XII.29. Вось што мы там чытаем:

„...І адна і другая старана (літ. карэспандэнт „Vilniaus Rytis“ і казёння Беларусы — прып. рэд.) памыляюцца. Як Вялікае Князьства Літоўскае было дзяржавай, зложанай з двух асаўных этнічных часцін: літоўскай і беларускай, дык такі правадаўства яго мусіла быць верным адбіццём трывалага спалучэння (сымбіозу) гэтых двух народаў. Літоўскі Статут уняў у форму артыкулаў звычайнае права як літоўскае, так і беларускае... І гардзіцца ім можа кожны, каму дарагія традыцыі гэнай калісь магутнай дзяржавы“.

Больш-менш гэтакія самыя думкі аб Літоўскім Статуте знаходзім так жа ў польскай паважнай працы Яна Якубоўскага „Studia nad stosunkami narodowościowymi na Litwie przed Unją Lubelską“, выданай Варшаўскім Навуковым Таварыствам у 1912 г.

Думаем, што як агулам, так асабліва ў нашых справах нашай забытанай мінуўшчыны, праўда, сапраўдная навука, найбольш вартая. А быццам ура-патрыятычныя ляптанні, прыкрываючы палітычныя аферы і цалком галаслоўныя пакліканні на вучоных польскіх і расейскіх, не аднаго з іх не паказваючы, з боку казённага лудкевіцкага „Напераду“ на нішто не здаліся.

Дык няма чаго складаць бяды з хворай санацыйнай галавы, ды на здаровую!

Z.

Недагляд ці сьведомое лгарства?

Пабеларуску друкаваная газета „Наперад“ у № 2 м. г. змяшчала між іншым карэспандэнцыю з Прагі Чэскай, дзе даслоўна напісала: „трэба бо вам ведаць, што ў Чэхаславакіі навука рэлігіі законамі дзяржаўнымі ў школах забаронена...“ Каб Чэхаславакія ды была напр. на Марсее, дык нечаму падобнаму можа і можна было-б верыць. Але пры сёгонняшніх варунках, калі на выгоды і бяспечны праезд да граніцаў Чэхаславакіі ня трэба і 24 гадзін часу, дык трэба быць на розуме сапраўды агранічаным. Каб падобным недарэчнасцям ды верыць. Конкрэтна бяручы: нам ведама сусём пэўна, што ўва ўсіх народных школах і ў малодшых класах сярэдніх школ Чэхаславакіі навука рэлігіі законамі ня толькі не забаронена, але наадварот — уложана ў абавязак. І хто-б гэта хацеў абыйсці, той мусіў-бы падаваць сумненую заяву.

Дык завялікая, як на пачатак, разбегнасць паміж праўдай і пісаннем рэдактароў з „Напераду“. Калі-б так мела йсці і далей, дык лепш было-б рэдактарам „Напераду“ перамаляваць сваю вывеску і напісаць „Назад.“ Бо лгучы „святетам пройдзеш, але назад ня вернешся.“

P.

3 Беларускага жыцця.

З БЕЛАРУСІ ПАД ПОЛЬШЧАЙ

Канфіскацыя 36 нумару з 1929 г. „Бел. Крыніцы“ зацверджана. Сканфіскаваны 36 нумар „Б. Крыніцы“ Віленскім Гарацкім Старастам дня 14.XII.29 г. за стацыі: „Цяжкое пачажэнне нашай вёскі“ і „Каб не размінудца з праўдай“, у якіх Староста заўважыла праступак паводле Карт. Расп. Прэз. Р. П. з дня 10. V. 1927 г.

Пракуратура, застасаваўшы да зместу гэтага 36 нумару „Бел. Крыніцы“ 129 арт. К. К. і 1 арт. 1 уст. 2 расп. Прэз. Р. П. з дня 10 V-27 г. справу перадала ў Акружны Суд з просьбай зацверджання канфіскацыі. Акружны Суд канфіскацыю зацвердзіў.

Суд над сьпевакамі беларускіх рэлігійных песняў: Станіславам Грыбом і Міхалам Ермаком. Як ведама, у Жодзішках Вялейскага пав. беларусы каталікі стойка змагаюцца за родную беларускую мову ў касцёле. Кс. Дроніч, як ведама, беларускую мову з Жодзішнага касцёла прабаваў выкінуць. Дроніч дапаў сваёй толькі ў тым, што перастаў гаварыць казаньні пабеларуску, а рэлігійная песня пабеларуску і да сёняшняга дня красуецца ў Жодзішным

касцёле, бо гэтага Дроніч выкінуць ня змог — аказаўся за слабы. Найбольш дзейнымі ў змаганні за родную мову ў касцёле і найбольшымі ахвотнікамі рэлігійнага сьпеву пабеларуску — выявілі сябе Ст. Грыб і М. Ермак. З прычыны гэтага змагання Дроніча з беларусчынай, дня 10 чэрвеня 1928 г. падчас працэсіі са сьпевам пабеларуску і папольску дайшло да непаразумеўня. Вінаватымі чамусьці аказаліся беларусы Грыб і Ермак. Вось-жа 24 г. м. Акружны Суд, на вызовавай сесіі ў Вялейцы, будзе разглядаць гэту справу. Дроніч у гэтай справе выступае як сьведка. Цікава, як Дроніч будзе сьведчыць?

„Вучнёўскі Звон“. Пад гэтакім загалоўкам вышаў № 1 месячнай часопісі вучнёўскае моладзі Віл. Бел. Гімн.

Друкуецца гэта часопісь не ў беларускай друкарні; адказным рэдактарам яе зьяўляецца дыр. гімназіі Р. Астроўскі.

Робіцца гэта тат, калі ў беларусаў ёсць арганізацыя моладзі і орган яе „Шлях Моладзі“, у якім маглаб мець сваё месца і моладзь вучнёўская.

Як-жа спраўджаецца тут ведамы лёзунг павуючы: дзялі і пануй!

Новая кніжка „Беларускія Народныя Песні з Сакоўскага павету“ Ул. Казлоўшчыка выйшла ў гэтым тыдні з друку. Кніжка выдана коштам „Б. Крыніцы“.

К. Душэўскі ў Вільні. Ведамы беларускі дзеяч інж. К. Душэўскі, адзін з выдатных ідэолагаў беларуска-літоўскага сьвечыцця, які стала прабывае ў Незалежнай Літве, прыехаў у Вільню адведаць сваю хворую маці, якая жыве стала ў Вільні.

3 Украінскага жыцця.

Продзіў бальшавіцкага тэрору ў Радавай Украіне. Украінцы пратэстуюць у ваўсіх дзяржавах дзе толькі жывуць. Украінская калёнія ў Бэрліне на сабранні сваім дня 18. XII. 1929 г. вынесла пратэст прад усім культурным сьветам продзіў бальшавіцкага тэрору ў Рад. Украіне.

Цэнтральны Саюз Украінскага Студэнства зьвярнуўся да студэнства другіх краёў з пратэстам продзіў чырвонага тэрору ў Рад. Украіне.

Украінская Студэнская Грамада ў Варшаве апублікавала сваю пастанову, у якой так-жа пратэстуе продзіў бальшавіцкага тэрору ў Рад. Украіне.

3 Літоўскага жыцця.

З НЕЗАЛЕЖНАЙ ЛИТВЫ

Рэформа Пагоні. Пагоня, як ведаем, гэта дзяржаўны герб Вял. Кн. Літоўскага, а так-жа сучаснай Літвы і Беларусі. Апошнім часам адзін літоўскі вучоны ў Коўне выказвае, што цяперашні выгляд Пагоні з шасьціканечным крыжам, запазычаны праз Польшчу ў Вугры пасля Люблінскай уніі 1569 г. З гэтай прычыны ў Коўне паўстала адумсловае камісія, якая мае добра распазнаць гэту справу і Пагоні вярнуць яе праўдзівы выгляд.

Гмінныя выбары ўжо адбыліся. Выбраны пераважна людзі беспартыйныя. З партыяў-жа маюць найбольш прадстаўнікоў: народнікі, людзцы і хрысьціянскія дэмакраты. Самаўрадавае жыццё гмін незалежнай Літвы, як бачым, разьвіваецца нармальна. Робіцца ўжо так-жа захад дзеля выбараў у сойм дзяржаўны.

Ковенскія архівы. Нядаўна Масква выдала Літве 30 архіўных кніг Ковенскага земскага суду з 1581 г. і 15 кніг магістрацкіх з 1522 г. Дасьледзінамі над гэтымі кнігамі заняўся ўрад вайсковага музэю. Ёсць многа кніг, пісаных пабеларуску.

Магістрат м. Коўна атрымаў паведамленьне ад літоўскага пасла ў Маскве Балтрушайтиса, што ўрад савецкі паставіў так-жа вярнуць Літве архівы Жмудзі з 17 і 18-га ст., якія былі падчас вайны вывезены ў Расею. Паварот гэтых архіваў мае наступіць вясной сёлетняга году.

З ЛІТВЫ ПАД ПОЛЬШЧАЙ.

Зьезд вучыцеляў. 31 сьнежня мін. г. у будынку літоўскай гімназіі ў Вільні адбыўся зьезд літоўскіх вучыцеляў. На зьездзе абгаварываліся справы арганізацыйныя, а так-жа і педагогічныя.

3 Польшчы.

Новы польскі ўрад. У мінулым тыдні ўтварыўся ўжо новы ўрад наступным складзе: Прэм'ер — К. Бартэль. Міністры: унутраных спраў — Юзэфкі, вайсковых — Пілсудзкі, загранічных — Залескі, справядлівасці — Дуткевіч, скарбу — Матушэўскі, асьветы — Чэрвінскі, земляробства — Лесьнеўскі, публічных работ — Матакевіч, рэформы роўнай — Станевіч, промыслу і гандлю — Квяткоўскі, дарог — Кюн, пошт і тэлеграфу — Бэрнэр, працы — Прыстор.

Ці гэты новы ўрад павядзе новыя парадкі, ці будзе прадаўжаць тыя-ж самыя — пакажа будучыня.

У польскім Сойме можна гаварыць толькі папольску. Пасол Загайкевіч (украінец) ад імя украінцаў і беларусаў — у часе абгаворываньня новага соймавага рэгуляміну, патрэбаваў, каб пасол ня польскай нацыянальнасці мог карыстацца ў Сойме роднай мовай. Але Сойм у галасаваньні большасцяй галасоў гэнае дамаганьне адкінуў.

3 Заграніцы.

У Маскве (С.С.Р.Р.) „Г.П.У.“ выкрыла заговор на жыццё сучаснага дыктатара С.С. Р.Р. Сталіна, які быў уплянаваны ўрадоўнай палітычнай управы „Г.П.У.“, прыдзеленымі да ахранкі ў Крэмлю. Паведаўны заговор Дзержыбашаў і Кроглоў хацелі забіць Сталіна і аб'явіць дыктатарам аднаго з павадыроў правай камуністычнай апазыцыі. Заговор выкрылі дзякуючы здрадзе аднаго з заговоршчыкаў. Усіх заговоршчыкаў „Г.П.У.“ арыштавала і расстраляла. Як бачым, камуністы ўжо боюць адны другіх.

Замах на прэзыдэнта Аргентыны. Адзін анархіст да праяжджаючага аўтамабілям прэзыдэнта некалькі разоў выстраліў з рэвольверу, але не папаў. Пасьля замаху анархіст хацеў уцячы, але паліцыя і прэзыдэнтава стража пачала ў яго страляць і палажыла трупам на месцы.

У Баўгарыі на чыгуначным шляху Пірот-Ніш няведомы асобы падлажылі бомбу пад цягнік. Бомба ўзарвалася; у выніку аказаліся 3 асобы забітыя і 8 раненых. Прычына замаху няведомая.

Замах на віцэкараля Індыі. У часе праезду індыйскага віцэкараля, няведомыя людзі даканалі замах на цягнік, у якім ехаў віцэкароль. Замах выкананы прад меўшайся адбыцца ў тым цягніку канфэрэнцыяй віцэкараля з прадстаўнікамі індыйскіх нацыяналістаў.

Таёмная сьмерць жонкі бальшавіцкага ўрадоўца ў Лёндане. У Англіі ад ураду С.С.Р.Р. быў кіраўніком гандлёвага бальшавіцкага аддзелу — Аркосы, Бэльгард. Пры ім жыла яго жонка. Пасьля ліквідацыі гэтай інстытуцыі, бальшавіцкі ўрад выклікаў Бэльгарда ў Бэрлін на канфэрэнцыю, а адтуль выслалі яго ў Маскву. Жонка яго асталася ў Лёндане. Занепакоена доляй свайго мужа яна выслала ў Маскву некалькі тэлеграмаў, адкуль атрымала адказ, што яе муж з Масквы вьехаў.

Пасьля гэтага, за некалькі дзён, знайшлі яе няжывую ў пэнсіонаце. Газеты пішуць, што яна пала ахвярай бальшавіцкіх агентаў „Г.П.У.“ заграўнай, бо знала многа тайніцаў.

Прадстаўнік у беларуска-літоўска-украінскі камітэт. Літоўскі Тымчасовы К-м у Вільні на апошнім сваім паседжаньні, прадстаўніком у камітэт збліжэньня літоўцаў, беларусаў і украінцаў у Варшаве выбраў старшыню Тымчасовага К-ту К. Сташыса.

Календар у чэсьць Вітоўта. Часопісь „Vilniaus Rytis“ на 1930 г. выдала сьдэнны календар у чэсьць 500-лецьця сьмерці Вял. Князя Вітоўта. На сьдэнцы календара ў кароткіх словах паданы галоўныя маэнтны з жыцця яго. Календар гэты зьяўляецца дадаткам да новагодняга нумару ўспомненай часопісі.

Аб гаспадарцы.

Выкармливаньне сьвіней на жыр.

Не такая гэта простая рэч, як можа каму здаецца. З другой стараны аднак пры крысе добрай волі і ўмеласьці дае пэўны зыск. Прыгледзьмося да справы бліжэй, падаючы толькі ў скарачаных выпрабаваньнях засады, якімі здаўна ўжо кіруюцца людзі сьвятлейшыя.

На корм выбіраюцца толькі штукі з даровня.

Сухі і цёплы хлеб гаспадара ўспамагае, зімны і вільготны — губіць.

З добрым пасьпехам можа карміць той, хто ўмее абходзіцца з алаўком і вагай.

Пры выкармліваньні найлепш робіць той, хто корм праводзіць найпрасьцей. Карміцца ў нас звычайна сьвіней рэдкімі „заціркамі“, а шкода, бо практыка паказала, што найлепш бывае карміць густой кашай. Не найлепш робіць і той, хто без патрэбы прывучае жывёлу да кармавін вараных, або параных: працу і выдаткі з гэтым зьвязаныя жывёла сплачуе вельмі рэдка. Тым-горш, калі нехта прызвычайна парасё сваё да кармленьня цёплага.

Найтанейшымі кармавінамі зьяўляюцца кармавіны вырабленыя ў гаспадарцы. Гэтым аднак ня кажыцца, што ніякіх кармавін прыкупіваць нельга: можна, а нават і трэба, толькі мусіць гэта быць сапраўды кармавіны (як напр. кукурузавая, рыбная, ці мясная мука), а ня розныя выхваленыя парашкі, якія прыносяць карысьць толькі тым, хто іх вырабляе.

Ня ў кожную пару свайго ўзросту бывае парасё здольным да жырэння. Звычайна дзеляць гэту пару на дзьве, а нават тры часьці, прычым так, што першая і другая пара ёсьць парой прыгатаваўчай і толькі трэцяя пара ёсьць парой уласьцівага жырэння. Першая і другая пара прадзначаны на тое, каб у парасяці разьвіліся, вырасьлі тыя часьці цела, куды пасля мае ўкладацца жыр, ды каб, так сказаць, разапхалі страўляючыя органы (трыбук, кішкі) кормнай жывёлы, робячы іх здольнымі прымаць і ператраўляць вялікае множства корму ў пару ўласьцівага жырэння.

Першая і другая пара кончацца тады, калі парасё пражыве ўжо паўгода і важыць ня менш 60-70 кlg. (4 пуды). Лішне было б падаваць тут, чым гэта парасё ў гэту пару мусіць быць кормлена, бо ў дробнай сялянскай гаспадарцы яно карміцца заўсёгды тым, што толькі знойдзецца і што гэта парасё будзе ёсці. Зазначыць толькі трэба, што парасё ў гэту пару патрабуе руху, таму нельга трымаць яго замкнёным у хляве. Зімой, акрамя таго, калі парасё ня мае магчымасьці рыцца, яно мусіць штодзень даставаць на лапаце сьвежай, сухой зямлі (гліны). Летам найлепшым кормам ёсьць канюшына, трава і паша, зімой — кормныя буракі, канюшынная сечка і розныя мякіны. Да ўсяго гэтага на дзень і штучку дадаецца па аднаму кіляграму збазжовага шроту (напалову ячменны з кукурузавым).

Трэцяя пара кармленьня, інакш званая парой уласьцівага жырэння, ёсьць найважнейшай і мусіць цягнуцца ня больш трох месяцаў. Зразумелая рэч, што кармленьне ў гэту пару мусіць быць як найсьцілейшае. Чым гутчэй і чым сільней, тым лепш. Гэта ёсьць засада пасьпеху і карысьці.

Жывёла ў гэту пару ўжо пакідаецца на стала ў хляве, дзенная порцыя збазжовых шротаў павялічваецца да 2—3 кіляграмаў, а бульбы даецца гэтулькі, колькі жывёла патрапіць зьвесці.

Чыстая вада ёсьць найлепшай пойлай, а чыстата наагул ёсьць сакрэтам і варункам добрых вынікаў.

Урэшце гандлёвы бок усяго прадпрыемства: выкармліваньне сьвіней ёсьць найлепшым выкарыстаньнем танных цэнаў на збожжа.

(З працы інж. Ад. Клімовіча).

«Не пакідайце мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі...»

Мацей Бурачок.

Да нас пішуць.

КАТАЛІЦЫЗМ НЯ ЁСЬЦЬ ПОЛЬШЧЫНАЙ.

Рубяжэвічы, Стаўпецкага пав. Гэта невялікае мястэчка. Жыхарамі гэтага мястэчка ёсьць: Беларусы, Жыды і крыху Палякі. Палякі ў Рубяжэвічах — гэта ўрадоўцы. Паміж беларускага насельніцтва ёсьць тут яшчэ шмат нясьведамых нацыянальна, але ёсьць і такія, якія ўсильна працуюць над усьведамленьнем беларускай масы. Сьведамыя беларускія адзінкі ладзяць тэатральныя прадстаўленьні і арганізуюць беларускія хоры. Людзасьць м. Рубяжэвіч і ваколіц на гэтакія прадстаўленьні і выступленьні хору збіраецца заўсёды ахвотна ў вялікім ліку і гэтым моцна цікавіцца.

Першыя пачаткі ў нашым мястэчку над усьведамленьнем людзей, што яны ёсьць беларусы і што наша старонка называецца Беларусь, арабіў кс. П. Татариновіч, за што яму часьць і слава. Цяпер у Рубяжэвічах ёсьць гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, які хоць і памалу, але разьвіваецца.

Было і ў Рубяжэвічах „Koło Młodzieży Polskiej“, але ўжо цяпер не дае аб сабе ніякага знаку жыцьця, а гэта дзеля таго, што тутэйшая беларуская моладзь усьведаміўшыся нацыянальна, пакінула польскую арганізацыю і перайшла ў арганізацыю беларускую. Польскія вучыцалі, каб ратаваць у Рубяжэвічах польшчыну, „Koło Młodzieży Polskiej“ пачалі ператвараць у „Koło Młodzieży Ludowej“. Але ўжо і гэты новы назоў польскай арганізацыі беларускай моладзі ў свае рады не заманіў. Моладзь наша добра разуме, што і „Koło Młodzieży Ludowej“ таксама як і „Koło Młodzieży Polskiej“ у адносінах да беларусаў зьяўляюцца аднолькавым і такоеж самае польскае.

Гэтакія часовыя польскія арганізацыі дзе-ня-дзе ў глухих вёсках нашых ваколіц прычэпленыя да нясьведамых беларусаў-каталікоў, якія каталіцызм называюць польскай верай. Рэч зразумелая, гэтак разумець рэлігію, зьмяшаўшы яе разам з народнасьцяй — ёсьць станам ненармальным, але і ня ёсьць цвёрдым грунтам для пашырэння польшчыны. Бо як толькі беларус-каталік усьведаміцца нацыянальна — польскасьць з яго сплывае, як з гусі вада, не пакідаючы ніякага следу польшчыны. Гэтакіх быўшых нашых „палякоў“ у Рубяжэвічах і ваколіцах ўжо можна лічыць сотнямі.

Дзіўна нека, чаму ў гэтай справе каталіцкае духавенства не бароніць інтарэсаў каталіцкай веры, але стараецца каталіцтвам утрымаць сярод беларусаў польшчыну. Што мае супольнага каталіцызм з польскасьцяй? Пэўнеж — нічога. Але аб гэтым няхай дбаюць каталіцкія духоўнікі. Для нас беларусаў, як праваслаўе, так і каталіцызм маюць роўныя правы ў нашым народзе, бо і праваслаўе і каталіцызм ёсьць верай беларускага народу.

Палякі вучыцалі і другія сяўцы ў нас польскай культуры хваляцца, што Палякі на Беларусь нясуць культуру і асьвету, якую беларускі народ павінен трымаць і прысвойваць. Праўда, нам трэба культуры і асьветы, але нам яна патрэбна свая родная. Мы яе здабываем і здабудзем, але ніколі ня можам прыняць чужой культуры!

Студэнт.

НЕ БЯЗЬВЕРРА, А ВЕРЫ ТРЭБА.

Сідра, Сакоўскага пав. Нашы вясцоўцы моцна цікавяцца беларускай газэтай і з вялікай цікавасьцяй чытаюць карэспандэнцыі з розных куткоў нашай гаротнай Беларусі. Думаю, што і ў іншых мясцовасьцях сяляне так-жа цікавяцца весткамі аб жыцьці сваіх братоў беларусаў далёкіх ад іх, але родных і свойскіх вёсак.

Дзеля гэтага я пастанавіў пісаць у родную газэту „Б. Крыніцу“, аб жыцьці нашай ваколіцы. Хваліцца добрым няма чым, дык буду пісаць аб тым, што найбольш ёсьць балючым нашаму сялянству.

Людзі нашых вёсак цяпер знаходзяцца ў вельмі цяжкім матэрыяльным палажэньні. Сяляне церпяць зямельны голад — недахват варштату працы. Заработкаў пачобных няма ніякіх, а жыць трэба і трэба плаціць падаткі. Фабрычныя тавары куды даражэй-

шыя за прадукт земляробскі. Нават майстравыя людзі: кавалі, шаўцы, краўцы і інш. за сваю працу бяруць не паводле цаны вясковых прадуктаў, а паводле цаны фабрычных тавараў, толькі праца нерамесяленнага селяніна цэніцца паводле цаны земляробскіх прадуктаў. А нерамесялены селянін, ня маючы адпаведнага варштату працы — кавалка зямлі, — ня можа нават зарабіць для сваёй сям'і хлеба, каб хваціла ад новага да новага. Ад куплі фабрычных тавараў: адзежы, абутку і інш. селянін і думаць ужо забывае. Селяніну нашаму з фабрычных тавараў даступны толькі ахлапіны скуры на абівакі. Рэшта ўсё наш селянін замяняе сваімі вырабамі. Сяляне ў нас пераважна малазямельныя. Найбольш гаспадарак — якія маюць па 4-5 дзес. зямлі. А што ты зробіш на такой гаспадарцы? Проста нічога! З голаду, што праўда, не памрэш, але і не разжывеся. Гэта відзяць і польскія ўрадоўцы, абшарнікі і духавенства, але ніхто ня думае і нічога не гаворыць аб патрэбе напавы гэтага цяжкага жыцьця нашага селяніна. Яны думаюць толькі аб сабе і стараюцца наладжываць сваё жыцьцё, як найлепш, не зважаючы на жыцьцё акружаючых іх сялян. Гэта ўсё сьведчыць аб атсутнасьці ў іх хрысьціянскай любові.

Некаторыя палітычныя партыі, відзячы такое палажэньне нашых сялян, стараюцца спадабацца нашым вясцоўцам і рабіць на гэтым свае палітычныя інтарэсы. Пасланцы гэтых партыяў у гэтай бядзе сялян вінавацяць хрысьціянскую рэлігію і веру ў Бога. Яны кажучь, што рэлігія і вера ў Бога ёсьць перашкодай да сялянска-работніцкай улады, якая напавіць быт гаротнага селяніна. Што праўда, дык многія нашыя сяляне гэтаму вераць, але многія сусім інакш аб гэтым гавораць. Гэтыя апошнія кажучь, што і цяперашняя бяда і гора паходзіць як-раз ад таго, што сярод людзей няма хрысьціянскай любові, а калі сусім выракуцца Бога, дык хіба-ж жыцьцё не напавіцца, а пагоршае, бо тады людзі яшчэ больш будучь падобныя да зьвярат і будзе тады панаваль яшчэ больш няпраўда, бо ня будзе запыры для зла, — проціў чаго змагаецца хрысьціянства, прапаведуючы любоў бліжняга. Мне здаецца так-жа, што віной нашай бяды ня ёсьць рэлігія і вера ў Бога, а адсутнасьць хрысьціянскай любові і бязьверра.

Каб напавіць нашае палажэньне, трэба нам як найбольш старацца пашыраць сярод нашага сялянства сьведамасьць нацыянальную, што мы беларусы, моцна зарганізаваная ў беларускую арганізацыю і дамагацца належных правоў для беларускага народу наагул, а гэтым самым і належных правоў для беларускага сялянства паводле хрысьціянскай — божай справядлівасьці, бо хрысьціянства якраз ёсьць той навукай божай, якая не прызнае фалшу, грубога нялюдзкага насільства, усялякай несправядлівасьці, а дамагаецца ад людзей толькі аднае справядлівасьці і любові бліжняга.

Тутэйшы.

БЫЛО БЛАГА, А ЦЯПЕР ЯШЧЭ ПАГОРШАЛА.

Азёры, каля Горадні. Жыцьцё сялян і ў нашых ваколіцах не завіднае. Адно гора і толькі. Да гэтай пары перабіваўся сям-так, а цяпер дык і няведама, як будзе.

Ад няпамятных часоў м. Азёры і в. Лакно карысталіся нашай з двору Задуб'е сумесна і ніхто адзін другому сваёй граніцы не паказваў, бо і няведама, ці яна калі была.

Цяпер-жа новыя паны зажадалі правесці граніцу. Прасеклі праз сялянскі лес „трыбы“, накапалі гранічныя капцы і амаль ня ўсё пасьцьвішча (балотная) апынулася ў іх руках. Сяляне прабавалі забараніць глуміць малады лес і ня даць прасякаць „трыбы“, але нічога ня выйшла. Сялян запужалі арыштам і судом і зрабілі, што хацелі. Сялян паставілі ў такое бязьвыхаднае палажэньне, што прыдзецца прадаваць апошнюю жывёлу, бо ня будзе дзе яе папасьвіць, а бяз жывёлы селянін пражыць ня можа. Успамін аб прышлай вясне для нашых сялян робіцца жудасным. Куды будзе падзець вясной сваю жывёліну — ўжо цяпер моцна трываюць нашых вясцоўцаў. Прадаць ня штуч-

ка, але што рабіць прадаўшы? Але і трымаць ня будзе як, бо ня будзе куды і з хлява выгнаць.

Лонгін Незабудка.

Ад рэдакцыі: Гэту справу перадайце ў суд з просьбай вярнуць Вам парушаныя правы вашага ўладання.

МАРАЛЬНАСЬЦЬ ПАТРЭБНА КОЖНАМУ.

Маркава, Маладэчанскага пав. Наш сьвяшч. Насекала вельмі моцна крычыць на нашу вясковую моладзь, асабліва на дзяўчат за іх кароценькія спаднічкі. Гэтую моду „кароценькіх спаднічак“ сьвяшч. Н. уважае за немаральную. Ці нашэньне кароткіх спадніцаў ёсьць сапраўды праступкам маральным, я ані пьвярдзіць ані пярэчыць ня буду. Адно толькі хачу сказаць, што маральнасьць кожнаму патрэбна. Дык варта было-б, каб сьвяшч. Насекала на немаральныя паступкі узглянуў крыху бліжэй, хоць і ня так ужо шырока і далёка, бо сапраўды здараецца бачыць ня добрыя і дэмаралізуючыя паступкі некалькіх асоб, з якіх наша моладзь можа браць прыклад.

Бацькошка! зьвярніце на гэта сваю ўвагу і сваім аўтэрытэтам духоўніка адгарадзіце нашу моладзь ад насільдаваньня паступкаў дэморалізаваных асоб!

Рыко.

З НАРОДНАЙ ПРАСЬВЕТАЙ У НАС БЛАГА.

в. Арэхава, Браслаўскага пав. Чытаючы „Б. Крыніцу“ бачым, што ў некаторых мясцох нашага краю беларусы вяскоўцы дбаюць аб народнай прасьвеце і дамагаюцца для сваіх дзетак роднай беларускай школы. У нас-жа дык неяк у гэтай галіне сяляне пакуль-што нічагусенькі ня думалі. Ня цікавяцца нават, як іх дзеці вучацца ў польскай школе і ці што коначна разумеюць. А дзеці бегаюць па вуліцы, кураць папяросны ды п'юць брыдкія песьні. Сумнае зьявішча!

Бяда і гора. У мінулым годзе нашы сяляне цяпелі голад ад неўраджаю. Мала лепшы ўраджай і сямлетні. Мінулы год быў вельмі цяжкі для нашых сялян і кожны думаў толькі, як пракарміцца да новага ўраджаю. Тады аб падатках нашым вяскоўцам ніхто не казаў ані слова. Цяпер-жа сэквестратары не даюць супакою, шукаючы, каб штоколеды апісаць за падаткі. А тут у нашых сялян дык і апісываць мала што ёсьць. Бяда і гэтым сэквестратарам, але сялянам дык горшая. Як будзем жыць далей, дык і няведама. Ці будзе калі лепей? — аб гэтым ніхто ня думае, бо ўжо на лепшыя часы і надзею страцілі. Словам, бяда і гора!

Пупін.

З Вільні.

Выстава. Нядаўна адкрыта мастацкая выстава (малярства) прац цэху сьв. Лукаша, якую арганізавалі студэнты Мастацкага факультэту Унівэрсытэту Сыцыяна Батарага. Вистава зроблена ў гарадзкім тэатры на Пагуляцы.

Трэба зазначыць, што на гэтай выставе знаходзяцца працы і нашага мастака П. Сергіевіча.

Танная прадажа беларускіх кніг. БЕЛАРУСКАЯ КНІГАРНЯ «ПАГОНЯ»

(Вільня, Людвісарская № 1)

прадаўжае танную прадажу беларускіх кніг, якіх сьпіс кнігарня высылае, хто прышле на гэту марку на 10 гр.

Кнігарня на кожнай з прызначаных для таннай прадажы кніг робе значную ўступку, а на некаторых уступае палавіну (50 проц.) Танная прадажа ўжо пачалася і будзе трываць да 15. I. 1930 г. Грамадзяне, пасьпяшыце скарыстаць з гэтай рэдкай аказіі.

Увага: Кніжкі высылаюцца поштай па атрыманымі ўсёй вартасці заказу, або накладной платай (за рэаблікацыю) па атрыманымі адной трэцяй часткі вартасці заказу.

Каталёг

(Кнігасьпіс)

беларускіх кніг уласных кнігарні „Пагоня“ (Wilnia, Ludwisarskaja Nr 1), а такжа ўзятых на продаж ад іншых выдавецтваў.

- Abicht R. dr. i Janka Stankiewicz. — Prosty sposab stacca u karotkim casie hramatnym. Breslau 1918 h. str. 16, cana . . . 0,10
- A. K. — Казкі. Выданьне У. Знамяроўскага. Вільня, 1928 г. стр. 32 пана . . . 0,40
- Абдзіраловіч Ігнат. — Адвечным шляхам. Выд. Бел. Выд. Т-ва. Вільня, 1921 г. Дасьледзіны беларускага сьветагляду. стр. 72 Пана . . . 0,50
- Аляхновіч Фр. — Птушка шчасьця. П'еса ў 3 актах. Выд. Бел. Музыкальнага Драм. Гуртка ў Вільні. Вільня, 1922 г. стр. 38 пана . . . 0,40
- Аляхновіч Фр. — Дрыгва. Драма ў 6-х абразох. Выд. Бел. Час. Радн. Вільня, 1925 г. стр. 64. Пана . . . 1,50
- Аляхновіч Фр. — Страхі жыцьця. Драма ў 3-х актах. Выд. Народнага Камісарыяту Асьветы. Вільня, 1919 г. стр. 54 Пана . . . 0,50
- Аляхновіч Фр. — Калісь. Сцэнічны абразок у 2-х актах. Выд. Камісарыяту Асьветы. Вільня, 1919 г. стр. 32
- Аляхновіч Фр. — Пан Міністар. Камедыя ў 3-х актах. Выд. газэты „Голас Беларуса.“ Вільня, 1924 г. стр. 54. Пана . . . 0,60
- Аляхновіч Фр. — Заручыны Паўлінкі. П'еса ў 1 акце з песьнямі і скокамі. Адбітка з „Беларускага Звону.“ Вільня, 1921 г. стр. 22, Пана . . . 0,55
- Аляхновіч Фр. — Няскончаная драма, П'еса ў 4-х актах. Выд. Бел. Выд. Т-ва. Вільня, 1922 г. стр. 72. Пана . . . 1,00
- Аляхновіч Фр. — Шчасьлівы муж. Камедыя ў 4-х актах. Выд. Музык.-Драматичнага Гуртка ў Вільні, 1922 стр. 68. Пана . . . 0,75
- Аляхновіч Фр. — Беларускі тэатр. Выд. Бел. Грамадзянскага Сабраньня ў Вільні. Вільня, 1924 г. Гістарычны нарыс беларускага тэатру. стр. 116
- УВАГА. Творы Фр. Аляхновіча агулам маюць вялікую вартасць літэратурную і сцэнічную. Зьмест-жа іх незаўсёды дастойны. Героі твораў Аляхновіча — гэта пераважна зьдэморалізаваныя мяшчане. Гарэлка і распуста штодзёны хлеб іх. Дзеля гэтага некаторыя сцэнічныя творы Фр. Аляхновіча, як ня маючы ў сабе нічога ўзгадаваўчага, для духовага здароўя народу, шкодныя.
- З твораў Аляхновіча, якія ў сэнсе маральным ня шкодны, а часта і карысны, найбольш надаюцца для сцэны, асабліва для нашых вясковых тэатраў, трэба адзначыць наступныя: 1. На вёсцы, 2. Дзядзька Якуб. (Абедае п'есы надрукаваны ў зборніку Сцэнічн. Творы Выд. Т-ва.) 3. Калісь, 4. Чорт і баба (у зборніку Сцэнічн. Творы Выд. Т-ва „Пагоня“). 5. Птушка шчасьця. 6. Заручыны Паўлінкі, 7. Няскончаная драма.
- Antoś Asina. — Hutarka ob haspadarcy. Wilnia, 1909 h. cana . . . 0,20
- Андэрсэн Ганс-Хрыстыян. Казкі. Выд. Мін. Бел. Спраў. Коўна. стр. 64 П. . . 1,20
- Arawiadañni i lehendy wieršami. Biel. Wyd. T-wa. Wilnia, 1914 h. Dzielwiatnassac duza cikawych tworaŭ roznuch aŭtaraŭ. Cana . . . 1,20
- Арсенева Н. — Пад сінім небам. Выд. Б. Клецкіна. Вільня, 1927 г. Зборнік вершаў. стр. 144. Пана . . . 2,50
- Астроўскі Р. — Беларускі правапіс паводле Б. Тарашкевіча і Я. Лёсіка. Выд. Б. Клецкіна. Вільня, 1925 г. Падручнік для школ і для саманавучаньня, стр. 100. Пана . . . 1,85
- Астроўскі Р. — Космографія Бел. Выд. Т-ва. Вільня, 1924 г. Школьны падручнік, стр. 84. Пана . . . 1,75
- Астроўскі Р. — Арытмэтычны задачнік для 4, 5, і 6 аддзелаў пачатковых школ. Часьць II (Выд. для настаўнікаў). Вільня, 1929 г. стр. 112 п. . . 2,00
- Астроўскі Р. — Арытмэтычны задачнік для 4,5,6, аддзелаў пачатковых школ (1, 2 і 3 кл. гімназіі) Часьць II. (Выд. для вучняў) Вил. Выд. Б. Клецкіна. Вільня, 1929 г. стр. 136 і 17 табліц. Пана . . . 4,00
- (д. б.)

Наша пошта.

К. Матусэвічу. Стацыі Вашай не зьмясьцілі з браку месца. У наступных нумарох зьмясьціць ня можам, бо яна сталася неактуальнай. Пішыце, карыстаць будзем.

М. Казлу. Вашы матэрыялы ў такой форме да друку не падходзяць, апішыце гэтыя падзеі карэспанданцыяй. Газэту пасылаем.

Піліпу Дамарацкаму ў Францыі. Газэту пасылаем, прысылайце падпіску. Каталёг беларускіх кніжак друкуецца ў газэце „Б. К.“ Газэта каштуе на год заграўніцу 10 зл. Календар і кніжкі, сцэнічныя творы можа Вам выслать Кнігарня „Пагоня“ (Вільня, Людвісарская № 1). Карэспандэнцыі Вашыя аб жыцьці Беларусаў у Францыі ахвотна будзем зьмяшчаць.

Р. Рудко. З Вашай кваліфікацыяй трудна знайсці адпаведную пасадку. На апошнія пытаньні ня ведаем як адказаць. Ці вы хочаце паступіць у школу Будаўліную і Комасацыйную, як вучань ці як вучыцель?

М. Казлу. Карэспандэнцыю зьмясьцім, а верш яшчэ не разгледзілі. Пішыце лепш карэспандэнцыі з вашага кутка.

Л. Селязьніву. Газэту пасылаем, прысылайце падпіску.

Я. Кузьмічу. Газэту пасылаем.

Мік. Пасюта. Грошы атрымалі, дзякуем, газэту пасылаем.

Я. Латышкевічу. Газэту пасылаем, прысылайце падпіску.

П. Сікорскаму. Газэту пасылаем, чакаем падпіскай.

А. Луцкевічу. Просьбу Вашу споўнілі, газэту пасылаем. Календары выпісывайце з кнігарні „Пагоня“.

„Междунар. Аграрный институт“ у Маскве. Просьбу спаўняем.

Ів. Мартышэнке. Газэту пасылаем, просьбу споўнілі.

Я. Тутэйшаму. З Вашых матэрыялаў скарыстаем. Рэдакцыя карэспандэнтаў сваіх нікому ня выказывае, будзьце спакойны. Пішыце больш.

Фр. Адамсвічу. Просьбу спаўняем, календар вышле Вам кнігарня „Пагоня“. Будзьце ласкавы больш не прысылаць даплатных пісьмаў, бо ня будзем прыймаць.

Ант. Баброўскаму. Вашу просьбу перадалі ў кнігарню „Пагоня“, яна Вам дасьць высьвешчаны.

Ігн. Брылевічу. Весткі няпэўныя зьмяшчаць ня можам, бо як што здарыцца Вы ня будзеце магчы быць сьведкай. Пішыце факты пэўныя, з ахвотай зьмясьцім.

Пішыце як можаце — мову мы паправім.

Каз. Каршуну. „Новую Зямлю“ вышле Вам кнігарня „Пагоня“ „за рэаблікацыю“.

Неўмалімаму. Карэспандэнцыю зьмясьцім.

М. Саўчыцу. Грошы ад Вас атрымалі і газэту пасылаем, толькі ня ведаем, чаму вы яе не атрымліваеце, пытайце на пошце.

Ігн. Пуціну. Карэспандэнцыі атрымалі — выкарыстаем, пішыце больш.

В. Тумашэвічу. Грошы атрымалі, дзякуем, адрэс зьмяняем.

Я. Мацясу. Грошы атрымалі — дзякуем, газэту пасылаем, просьбу споўнілі.

Ант. Скаржынскаму. Грошы атрымалі, дзякуем.

Матусэвічу. З карэспандэнцыі карыстаем, пішыце больш.

Студэнту. З прысланага карыстаем, пішыце больш.

Лёнгіну Незабудцы. З карэспандэнцыі скарыстаем, а верш разгледзім і тады дадзём адказ.

Arbeiterbucherstube у Данцігу. Грошы атрымалі, дзякуем. Яшчэ належыцца ад Вас 1 зл., рахунак вышлем.

Атрымалі падпіску ад: Я. Пішча 1 зл., Анаст. Генэральчыка 3 зл., Ал. Комочоса 1 зл. 50 гр., Ул. Лукіяненка 1 зл. 50 гр., Яна Амільёнчыка 2 зл.

Беларускія Календары на 1930 г.

- 1) Календар адрывны 1,00 зл.
- 2) Гаспадарскі календар 1,50 зл.
- 3) Гумарыстычны Календар, вельмі цікавы сваім багатым зместам жартаў і сьмеху ў прыгожай каларовай вокладцы 2,00 зл.

Ужо выйшлі з друку і прадаюцца ўважлівых крамах на правінцыі і ў беларускіх кнігарнях у Вільні.

Галоўны склад у квігарні Ст. Станкевіча Вільня, Вострабрамская 2.

Хто выпісвае ня менш як 10 экз. і вышле адразу грошы, таму перасылка ня будзе далічана.